

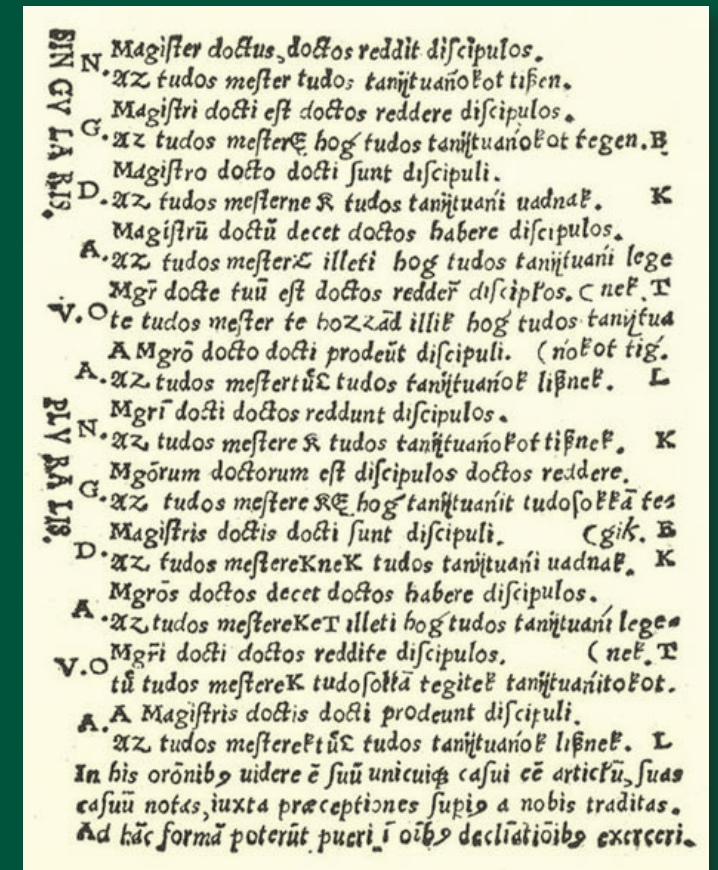
Meghívó

A FÉLEZER ÉVES MAGYAR ORVOSI NYELV

A Lencsés György-émlékelőadások célja az első magyarul írt orvosi könyv, Váradi Lencsés György (1530–1593) *Egész orvosságról való könyv, azaz Ars Medica* (1577 k.) című munkájával kapcsolatos kerek évfordulók méltó megünneplése.

- 515 éve született és 450 éve hunyt el Nádasdy Tamás (1498–1562) – aki a XVI. század egyik legjobb magyar nyelvtudósát (Sylvester János) és kiváló magyar orvosát (Szegedi Fraxinus Gáspár) alkalmazta udvarában, és akinek közvetve vagy közvetlenül az első magyarul nyomtatott természettudományos szöveget, kézikönyveket köszönhetjük.
- 450 éve hunyt el Pozsony városi orvosa, Szegedi Fraxinus Gáspár, az első igazolt magyar méhdaganat-kezelő, Lencsés György feltételezett mestere, a testi és lelki betegségek közötti szoros kapcsolat hirdetője.
- 435 éve jelent meg Kolozsvárott az első magyar nyelvű természettudományi kézikönyv, Melius Juhász Péter *Herbárium az fáknak, füveknek nevekről, természetekről és hasznairól* című orvosbotanikai munkája, és ekkor került ugyanott nyomdába Lencsés György *Egész orvosságról való könyve*.
- 420 éve hunyt el Gyulafehérvárott Váradi Lencsés György – aki a párizsi Jean Fernel, a padovai Andreas Vesalius, illetve a sárvári és pozsonyi Szegedi Fraxinus Gáspár által képviselt orvoslás szellemében összeállította és 1577 táján Heltai Gáspár kolozsvári nyomdájába beadta az első magyarul írt orvosi könyv, az *Egész orvosságról való könyv*, azaz *Ars Medica* 6 kötetének kéziratát.
- 220 éve, 1793. április 12-én született Bugát Pál akadémikus, a magyar orvosi szaknyelv meghatározó személyisége, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat jogelőde a Királyi Magyar Természettudományi Társulat és az első magyar orvosi folyóirat, az *Orvosi Társulat* alapítója. 70 éve jelent meg a negyvenezet szót tartalmazó *Természettudományi Szóhalmasz*, amely jelentősen befolyásolta a magyar nyelv fejlődését, elsősorban az orvostudomány által használt magyar szavak kialakulását.
- 100 éve fedezte fel Gulyás Pál Marosvásárhelyen Lencsés György munkájának kiadatlanul maradt kéziratát.
- 70 éve adta ki először az esztergomi Varjas Béla Lencsés György munkájának akkor ismert részeit Kolozsváron.

Ezeket és további, témánk szempontjából fontos évfordulókat (Andreas Vesalius 1514–1562; Beythe István 1532–1612; Jean Fernel 1497–1558 stb.) több helyszínen, de egy szellem – az európai és a magyar tudomány reneszánsza – köti össze.

A mester és tanítvány egymás iránti felelősségének hitvallása
Sylvester János 1536-ból Sárvárról keltezett Grammaticájában (megjelent 1539-ben), az első magyar nyelvű szakszavakat is oktató tankönyvben.

Magyar Tudományos Akadémia, Budapest
2013. október 18. 9–15 óra

LENCSÉS GYÖRGY-EMLÉKELŐADÁSOK A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIAÁN

az

MTA Orvosi Tudományok és a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, az MTA területi és szak-bizottságai (élettudományok, nyelv- és irodalomtudomány, orvostudomány, gyógyszerészet, mezőgazdaság); az MTA Nyelvtudományi Intézete és Magyar Nyelvi Állandó Osztályközi Bizottság; a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat; az Erdélyi Múzeum Egyesület; a Semmelweis Egyetem; a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár; a Magyar Orvostörténelmi Társaság; a Magyar Nyelvtudományi Társaság; a Magyar Orvosi Nyelv c. folyóirat; az Európai Nőgyógyászati Rák Akadémia és a Beythe István Pannon Történeti Természetismereti Társaság szervezésében

További tudnivalók

A részvétel ingyenes, de a szervezők előzetes jelentkezést kérnek. A 2013. június 30-ig beérkezett (felkért és/vagy felajánlott) üdvözlések és előadások a *Magyar Orvosi Nyelv* című folyóiratban jelennek meg.

Jelentkezés

bosze.monika@orvosinyelv.hu

Részletek

www.orvosinyelv.hu

FŐVÉDNÖK

Vizi E. Szilveszter akadémikus,
az MTA volt és a TIT jelenlegi
elnöke, *Lencsés György-díjas*

A RENDEZVÉNY NESZTORA

Schultheisz Emil

ELNÖKÖK

Bősze Péter, Szabó T. Attila

09.00–10.00

MEGNYITÓ

Schultheisz Emil, Vécsei László és Vizi E. Szilveszter

ÜDVÖZLETEK

Az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya (*Paládi-Kovács Attila*), az MTA Nyelvtudományi Intézete (*Váradi Tamás*), Magyar Orvostörténelmi Társaság (*Sótonyi Péter*), Magyar Nyelvtudományi Társaság (*Kiss Jenő*), Sapientia Egyetem – Róma (*Savoia Ubrizsy Andrea*), Bornemisza Társaság és a Bécsi Magyar Orvostársaság (*Bartók Miklós*), Selye János Egyetem Komárom, valamint a Pozsonyi Egyetem (*Nagy Melinda*), Semmelweis Egyetem (*Szél Ágoston*), Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár (*Varga Benedek*), Sapientia Egyetem – Kolozsvár (*Tonk Márton*), Orvosegyetem, Marosvásárhely és Erdélyi Múzeum Egyesület Orvosi Szakosztálya (*Egyed Imre*), MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottság és TERMINI Magyar Szaknyelvi Hálózat (*Péntek János*)

ELŐADÁSOK

10.00–12.10

Magyar orvosi nyelv a XVI. században

10.05–10.30

Az orvosi nyelv a XVI. században Európában

Magyar László András (Budapest)

10.30–11.55

Sylvester János Grammaticája (1539) és a magyar természettudományi szaknyelv

Bartók István (Budapest)

11.00–11.30

Paulus Kyr egészségtankönyve (1551) és az erdélyi szász orvosok nyelve a XVI. században

Offner Róbert (Speichersdorf/Regensburg)

11.30–12.10

Lencsés György (1530–1593) és a magyar orvosi-élettudományi szaknyelv a XVI. században, az *Egész orvosságról való könyv, azaz Ars Medica* tükrében

Szabó T. Attila (Balatonfüred)

12.10–12.35

KÁVÉSZÜNET

12.35–14.45

A magyar orvosi nyelv fejlődése a XVII. századtól napjainkig

12.35–13.00

Magyar orvosi nyelv a XVII. században

Keszler Borbála (Budapest)

13.00–13.25

Magyar orvosi nyelv a XVIII. században

Kapronczay Károly (Budapest)

13.25–13.45

Bugát Pál (1793–1885) és a magyar orvosi nyelv

Bősze Péter és Kapronczay Katalin (Vászoly, Budapest)

13.45–14.00

A magyar orvosi nyelv a XIX. században

Kiss Jenő (Budapest)

14.00–14.20

Helyesírás a magyar orvosi nyelvben: múlt és jelen

Laczkó Krisztina (Budapest)

14.20–14.45

A magyar orvosi nyelv jelene

Gaál Csaba (Ehingen)

14.45–

KÉRDÉSEK, FELADATOK, TERVEK (KEREKASZTAL)